

POSTANOWIENIE

Dnia 10 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Urszula Iwanowska

Sędziowie: SSA Edyta Buczkowska-Żuk

SSO (del.) Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 10 sierpnia 2016 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy E. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

na skutek wniosku E. M.

o wyłączenie sędziego SSO Agnieszki Klafetki od prowadzenia sprawy VII U 1406/15

na skutek zażalenia ubezpieczonej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 czerwca 2016 r. sygn. akt VII U 1406/15

postanowił:

oddalić zażalenie.

SSA Edyta Buczkowska-Żuk SSA Urszula Iwanowska SSO (del.) Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2016 r. sygn. akt VII U 1406/15, Sąd Okręgowy w Szczecinie – VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek E. M. o wyłączenie SSO Agnieszki Klafetki od prowadzenia postępowania w sprawie VII U 1406/15.

W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z treścią art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd. Wypełnieniem tej konstytucyjnej zasady są przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o wyłączeniu sędziego (art. 48 - 52). Instytucja przewidziana w tych przepisach ma zapewnić stronie właściwe i bezstronne rozpoznanie sprawy. Stosownie do art. 50 § 1 k.p.c. wniosek o wyłączenie sędziego strona zgłasza na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia. Przepisy ustawy wskazują na obligatoryjne podstawy wyłączenia sędziego, gdy sędzia jest wyłączony z mocy ustawy (art. 48) oraz przyczyny wyłączenia uprawniające do złożenia wniosku, podlegającego następnie ocenie Sądu w innym składzie (art. 49).

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie zachodzi żadna

z bezwzględnych przesłanek wyłączenia sędziego, o których mowa w art. 48 k.p.c. – na istnienie którejkolwiek z nich nie wskazuje ani powódka, ani sędzia, a Sąd nie dopatruje się ich istnienia z urzędu. Sąd orzekający wskazał, że niezależnie od wskazanych wyżej przyczyn, Sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli między nim, a jedną ze stron lub jej przedstawicielem zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego (art. 49 k.p.c.). Zdaniem Sądu pierwszej instancji dla uwzględnienia wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 49 koniecznym jest zatem, by wątpliwości co do bezstronności sędziego wywołane były zachodzącym pomiędzy sędzią a stroną jakimś szczególnym stosunkiem osobistym. Przepis nie definiuje tego pojęcia, jednakże jego doprecyzowania podjął się, wielokrotnie zresztą, Sąd Najwyższy. Mając na względzie treść uzasadnienia wniosku Sąd Okręgowy wskazał, że stosunek osobisty będący podstawą wyłączenia generalnie ma charakter emocjonalny (może to być przyjaźń, sympatia, niechęć, nienawiść), może być też wynikiem osobistych powiązań gospodarczych (np. powiązania majątkowe, kredytowe).

Tymczasem jak wynika z oświadczenia sędziego, żaden tego typu stosunek osobisty, będący wynikiem emocji lub powiązań ekonomicznych w niniejszej sprawie nie ma miejsca. Dodatkowo, nawet sama skarżąca nie zarzuca sędziemu negatywnego nastawienia do swojej osoby, zatem – w ocenie Sądu orzekającego – brak jest jakichkolwiek podstaw, w rozumieniu art. 49, by wniosek o wyłączenie sędziego uwzględnić.

Nadto Sąd Okręgowy podkreślił, że dla oceny zasadności wniosku nie ma znaczenia, czy sędzia w innej, analogicznej sprawie dokonał ustaleń faktycznych, ocenił przeprowadzone w sprawie dowody, a także ocenił charakter stosunków prawnych łączących powódkę z płatnikiem składek. Takie okoliczności nie wyczerpują przesłanek z art. 49 i, co więcej, nie stanowią o braku bezstronności sędziego, oczywiście w rozumieniu tego przepisu. Bezstronność to podejmowanie decyzji na podstawie kryteriów obiektywnych, a nie na podstawie osobistych przekonań, uprzedzeń, preferencji lub w wyniku wpływu innych osób. Z tym tylko, że w odniesieniu do sędziego owe np. osobiste przekonania musiałyby być wynikiem łączącego sędziego ze stroną stosunku osobistego. Tym bardziej, że w zasadzie każde rozstrzygnięcie sędziego jest wynikiem, bardziej lub mniej, przekonań sędziego. Wprost o tym stanowi choćby przepis art. 233 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła ubezpieczona. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 49 k.p.c., poprzez uznanie, że brak jest podstaw do wyłączenia Sędziego Sądu Okręgowego Agnieszki Klafetki od udziału w sprawie, podczas gdy SSO Agnieszka Klafetka, w innym postępowaniu z udziałem ubezpieczonej dokonała ustaleń faktycznych

i przeprowadziła ocenę dowodów na gruncie odpowiadającym stanowi faktycznemu niniejszej sprawy oraz przedstawionemu w niej materiałowi dowodowemu, co skutkuje obawą, że wyrobione w poprzednim postępowaniu stanowisko rzutować będzie na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, a tym samym dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga wyłączenia Sędziego od udziału w tej sprawie, aby nie narazić go na zarzut braku bezstronności.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości poprzez jego uchylenie w całości, wyłączenie Sędziego Sądu Okręgowego Agnieszki Klafetki ze składu orzekającego Sądu Okręgowego w Szczecinie, VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. akt VII U 1406/15 oraz przekazanie niniejszej sprawy do rozpoznania innemu, równorzędnemu składowi orzekającemu Sądowi Okręgowemu w Szczecinie, VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że wniosek o wyłączenie Sędziego z dnia 9 czerwca 2016 r., pozostawał w związku ze sprawą toczącą się przed Sądem Okręgowym w Szczecinie, VII Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt VII U 282/14, jako Sądem pierwszej instancji. W okolicznościach tej sprawy, decyzją z dnia 23 lipca 2013 r., nr (...) organ rentowy ustalił, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia E. M., jako pracownika płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. wynosi, w odniesieniu do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego: 66,00 złotych za październik 2011 r., 346,50 złotych za listopad 2011 r., 0,00 złotych za grudzień 2011 r. i styczeń, kwiecień, lipiec, sierpień i wrzesień 2012 r. a także 571,43 złotych za luty 2012 r., 1.159,10 złotych za marzec 2012 r., 142,86 złotych za maj i 1.500,00 złotych za czerwiec 2012 r. Decyzja ta została zmieniona decyzją organu rentowego nr (...) z dnia 25 października 2013 r. w ten sposób, że organ rentowy stwierdził, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia E. M., jako pracownika płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. wynosi 66,00 złotych za październik 2011

r., 346,50 złotych za listopad 2011 r., 0,00 złotych za grudzień 2011 r. i styczeń, marzec, kwiecień, lipiec, sierpień i wrzesień 2012 r. oraz 142,86 złotych za luty 2012 r., 142,86 złotych za maj i 1.500,00 złotych za czerwiec 2012 r.

Z wyżej przywołaną decyzją nie zgodziła się ubezpieczona, wnosząc od niej odwołanie w dniu 14 grudnia 2013 r. Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2016 r., Sąd Okręgowy w Szczecinie, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie Sędziego Sądu Okręgowego Agnieszki Klafetki oddalił odwołanie E. M.,

w uzasadnieniu stwierdzając m.in., że „wszystkie okoliczności sprawy, obejmujące zarówno ściśle przedmiot postępowania w sprawie (tj. zatrudnienie E. M.

w (...) Sp. z o.o.), jak i okoliczności ujęte szeroko (w tym działalność (...) Sp. z o.o.) wskazują na to, że powiązana ze sobą grupa osób, w ramach dwóch kolejno zakładanych spółek, o tożsamym przedmiocie działalności, doprowadzała do sytuacji, w której w każdej ze spółek zawierano z tymi osobami umowy pracę z bardzo wysokim wynagrodzeniem, a rzekomo umówionego wynagrodzenia nigdy nie wypłacano z uwagi na korzystanie przez te osoby z zasiłków chorobowych”.

Uznając powyższe rozstrzygnięcie za błędne i krzywdzące, ubezpieczona je zaskarżyła.

Skarżąca wskazała, że zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 24 czerwca 2008 r. (P 8/07, OTK-A 2008, Nr 5, poz. 84) „przesłanek względnych wyłączenia sędziego nie należy sprowadzać tylko i wyłącznie do takich sytuacji, w których pomiędzy sędzią a jedną ze stron lub jej przedstawicielem, zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do jego bezstronności, lecz wszelkich okoliczności obiektywnych, które mogłyby świadczyć

o zróżnicowanym traktowaniu uczestników postępowania przez sędziego

i wywoływać zarówno u strony, jak i u postronnego obserwatora wątpliwości co do obiektywizmu sędziowskiego, przy czym instytucja wyłączenia sędziego na wniosek związana jest nie z wystąpieniem jakiegokolwiek wątpliwości co do bezstronności sędziego rozpoznającego sprawę, ale z ujawnieniem się uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędziego.”

Ubezpieczona, w uzasadnieniu wniosku o wyłączenie Sędziego z dnia 9 czerwca 2016 r. wskazała okoliczności, w jej ocenie, wywołujące uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności Sędziego w niniejszej sprawie. Pomimo tego, iż taka sytuacja procesowa nie znajduje odzwierciedlenia wprost w przepisach postępowania cywilnego, umożliwiając jej zakwalifikowanie jako przesłanki ustawowo wyłączającej udział Sędziego w sprawie, to nie można jednoznacznie stwierdzić, że nie wpłynie ona na obiektywizm i neutralność Sędziego, a tym samym nie zaktualizuje się fakultatywna przesłanka wyłączenia z art. 49 k.p.c.

Skarżąca powołała się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. akt I UO 3/14, w którym to Sąd wskazał, że „wniosek o wyłączenie sędziego (art. 49 k.p.c.) służy uniknięciu sytuacji, które mogłyby postawić sędziego

(z przyczyn od niego niezawinionych, a nawet od niego niezależnych) pod prężaniem kierowanych pod jego adresem nieuzasadnionych zarzutów o brak bezstronności”. Nadto podkreśliła, że wniosek ubezpieczonej nie zawierał zarzutów personalnie skierowanych wobec Sędzi Sądu Okręgowego Agnieszki Klafetki, ale oparty był na zasadach doświadczenia życiowego i wynikającym z nich wnioskiem, że każda osoba dokonująca oceny stanu faktycznego i wyrabiająca sobie o nim przekonanie, przekonaniem tym kieruje się oceniając ten stan po raz kolejny. Z perspektywy strony postępowania prowadzi to do wniosku, że dany sędzia nie pozwoli sobie na zarzut braku konsekwencji i nawet wówczas, gdy postępowanie dowodowe sugerować będzie odmienne ustalenia faktyczne, sędzia ten sprawę rozstrzygnie w sposób zbieżny

z oceną wyrażoną w poprzednim postępowaniu. Zdaniem ubezpieczonej sytuacja taka rodzi zatem obawy co do bezstronności sędziego. W tym kierunku zmierza zresztą wykładnia art. 49, wyrażona w przywołanym powyżej postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2014 r. (sygn. akt I UO 3/14), w którego uzasadnieniu Sąd Najwyższy odnosi się wprost do uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2005 r., wydanego w sprawie SK 53/04, wskazując, że: „w uzasadnieniu do tego orzeczenia Trybunał stwierdził, że o potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może decydować jedynie zasadność in casu zarzutu braku obiektywizmu z punktu widzenia konkretnego sędziego, ale ocena, czy dla postronnego obserwatora, a także – jak się wskazuje w

orzecznictwie Sądu Najwyższego – z punktu widzenia strony, „zachodzą wystarczające okoliczności, które mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego” (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 1981 r., IV PZ 63/81, LEX nr 8371). Trybunał Konstytucyjny uznał za trafne stanowisko wyrażone w doktrynie, że przyczyną wyłączenia jest sama możliwość powstania wątpliwości, i to zarówno u podmiotów zgłaszających wnioski o wyłączenie, jak i u innych występujących w procesie oraz również u osób spoza procesu. Sąd postanowi o wyłączeniu sędziego, jeżeli stwierdzi możliwość istnienia tych wątpliwości, niezależnie od własnego przekonania o ich zasadności (M. Jędrzejewska (w:) T. Ereciński, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, cz. 1,1.1, Warszawa 2004, s. 159)”.

Mając na względzie powyższe, zdaniem ubezpieczonej, dobro niniejszego postępowania wymaga wyłączenia Sędziego Sądu Okręgowego Agnieszki Klafetki od udziału w niniejszej sprawie, aby zapobiec sytuacji, w której to Sąd podjąłby się kontroli uprzednio podjętych rozstrzygnięć, bazujących na tożsamych okolicznościach faktycznych i prawnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie ubezpieczonej okazało się nieuzasadnione.

Wydane przez Sąd Okręgowy rozstrzygnięcie jest prawidłowe, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do jego zmiany zgodnie z żądaniem skarżącej. Merytoryczny charakter przyczyn przytoczonych w zażaleniu nie spełnia przesłanek z art. 49 k.p.c., tym samym środek zaskarżenia podlega oddaleniu jako oczywiście bezzasadny.

Zgodnie z art. 49 k.p.c., niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Omawiany przepis nie wskazuje, o jakiego rodzaju okoliczności chodzi, z pewnością jednak nie mogą być to jakiegokolwiek okoliczności zachodzące w odniesieniu do sędziego, lecz takie, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności. Strona powinna przytoczyć konkretne okoliczności, na podstawie których wyraża uzasadnioną obawę o brak bezstronności sędziego. Mogą one dotyczyć stosunków pozasądowych istniejących jeszcze przed wszczęciem procesu sądowego, jak i okoliczności zaistniałych na poszczególnych etapach procesu, czy też poszczególnych czynności procesowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 grudnia 2013 r., III AUz 117/13, LEX nr 1416220).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, że ubezpieczona E. M. nie wykazała istnienia jakiegokolwiek stosunku osobistego między nią a Sędzią Sądu Okręgowego Agnieszka Klafetką, który – w rozumieniu art. 49 k.p.c. – mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego. Skarżąca nie podniosła żadnych zarzutów personalnych,

w tym zarzutu negatywnego nastawienia sędziego do jej osoby, co podkreśliła w treści zarówno wniosku o wyłączenie sędziego, jak i wywiedzonego zażalenia. Ubezpieczona wyjaśniła, iż złożony przez nią wniosek oparty został jedynie na „zasadach doświadczenia życiowego i wynikających z nich wnioskach, że każda osoba dokonująca oceny stanu faktycznego i wyrabiająca sobie o nim przekonanie, przekonaniem tym kieruje się oceniając ten stan po raz kolejny.” Powyższe stwierdzenie jest, w ocenie Sądu Apelacyjnego, zbyt daleko idące i przedwczesne, dotyczy bowiem rozstrzygnięcia merytorycznego, które jeszcze nie zapadło i materiału dowodowego, który nie został do końca zgromadzony. Co więcej, zarzut strony skarżącej, stanowiący podstawę wniosku o wyłączenie sędziego, zmierza do zakwestionowania prawa sędziego do swobodnej oceny dowodów, o której mowa w art. 233 k.p.c. Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z treścią wskazanego przepisu, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w danej sprawie materiału. Jednakże, swobodna ocena dowodów opierająca się na własnym przekonaniu sędziego, nie sięga tak daleko, aby np. wbrew treści jedynych uzyskanych w sprawie dowodów sprawę rozstrzygnięto wyłącznie na podstawie doświadczenia zdobytego na tle rozpoznawania innych podobnych spraw (por. wyr. SN z 22.4.1964 r., III PU 36/63, Legalis).

W ocenie Sądu Apelacyjnego sam fakt, że sędzia w innej sprawie z udziałem wnioskodawczyni – zdaniem skarżącej mającej związek z przedmiotową sprawą – dokonał ustaleń faktycznych oraz oceny przeprowadzonych dowodów, nie przesądza jeszcze o braku jego bezstronności. Samo przeświadczenie strony co do tego, że sędzia prowadzi

proces wadliwie, zwłaszcza nieobiektywnie, nie jest przesłanką do żądania wyłączenia sędziego. Strona może zwalczać wadliwe orzeczenia wydawane przez sąd przy pomocy środków odwoławczych. Nie może natomiast, poprzez składnie nieuzasadnionego wniosku o wyłączenie sędziego, wpływać na skład sądu rozpoznającego sprawę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II PK 344/09, OSNP 2011/21-22/271). Stąd bez znaczenia dla oceny zasadności wniosku o wyłączenie sędziego pozostają podnoszone przez skarżącą okoliczności takie jak fakt prowadzenia przez tego samego sędziego sprawy pozostającej (w ocenie ubezpieczonej) w związku ze sprawą aktualnie rozpoznawaną. Należy mieć również na uwadze, że wskazane sprawy z udziałem ubezpieczonej, w których orzekała i orzekać ma SSO Agnieszka Klafetka nie są tożsame rodzajowo, bowiem występują w nich różni płatnicy składek (w sprawie VII U 282/14 była to (...) spółka z o.o. w S., z kolei w sprawie VII U 1406/15 jest to (...) spółka z o.o. w S.). Tożsamość spraw istnieje natomiast wtedy, gdy sprawa toczy się między tymi samymi stronami, identyczny jest przedmiot sporu, jego faktyczna oraz prawna podstawa. Tożsamość zachodzi wówczas, gdy sąd ma w obu sprawach orzec o tym samym roszczeniu, dysponując tymi samymi faktami, które mają spowodować ocenę żądania i kiedy rozstrzygnięcie jednej ze spraw oznacza równoczesne rozstrzygnięcie także drugiej (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 maja 2015 r., I ACz 240/15, LEX nr 1734669). Tymczasem w niniejszej sprawie nie istnieje takie powiązanie. Pracodawcą ubezpieczonej, a zarazem płatnikiem składek, były inne podmioty i zatrudnienie obejmowało różne okresy pracy. W sprawie VII U 282/14 przedmiotem rozpoznania była decyzja z dnia 23 lipca 2013 roku nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. ustalająca, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia pani E. M. jako pracownika płatnika składek (...) spółki z o.o. w S. wynosi w odniesieniu do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, chorobowego i wypadkowego: 66,00 zł za październik 2011 roku, 346,50 zł za listopad 2011 roku, 0,00 zł za grudzień 2011 roku i styczeń, kwiecień, lipiec, sierpień i wrzesień 2012 roku oraz 571,43 zł za luty 2012 roku, 1159,10 zł za marzec 2012 roku, 142,86 zł za maj i 1500,00 zł za czerwiec 2012 roku. Natomiast sprawa niniejsza dotyczy decyzji z dnia 25 września 2015 r. stwierdzającej, że E. M. w okresie od września 2012 r. nie podlega jako pracownik płatnika (...) spółki z o.o. w S. obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu oraz wypadkowym z uwagi na pozorność umowy o pracę.

Sprawy dotyczą zatem innych pracodawców i innych okresów ubezpieczenia oraz badane są inne okoliczności. Pierwsza sprawa dotyczy przyjętej podstawy wymiaru składek odprowadzanych w związku z niekwestionowanym przez organ rentowy stosunkiem pracy ubezpieczonej w firmie (...), druga sprawa dotyczy zaś de facto istnienia stosunku pracy u innego płatnika-(-...).

Reasumując, samo stwierdzenie, że sędzia orzekał już w innych sprawach z udziałem ubezpieczonej, nie może być w tym konkretnym przypadku, ocenianym indywidualnie, uznane za okoliczność, która, w rozumieniu art. 49 k.p.c., mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności tego sędziego w danej sprawie. Wniosek o wyłączenie sędziego uzasadniony w ten sposób jest oczywiście bezzasadny i podlega oddaleniu.

Tak argumentując, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.k. orzekł, jak w sentencji.

SSA Edyta Buczkowska-Żuk SSA Urszula Iwanowska SSO (del.) Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk